

WOORDENBOEK VAN DE VLAAMSE DIALEKTEN

RIJKSUNIVERSITEIT GENT

Seminarie voor Vlaamse Dialektologie
Blandijnberg 2
9000 Gent

Vragenlijst 38

februari 1986

PLOEGEN EN SPITTEN

tel : 091/25.76.11 toestel 4104,4516

Dialekt van : (stad, dorp,
gemeente, wijk). (Gemeente). (prov.)

GESPROKEN DOOR :

OPGETEKEND DOOR :

Naam :	Naam :
Geboorteplaats :	Geboorteplaats :
Geboortjaar :	Geboortjaar :
(vroeger) beroep :	Beroep :
Geboorteplaats moeder :	
Geboorteplaats vader :	
Volledig adres en telefoonnummer	Volledig adres en telefoonnummer

Deze vragenlijst moet dienen voor een dialektwoordenboek. Tracht daarom de dialektische uitspraak van de woorden zo goed mogelijk benaderend weer te geven. Wil u er ook zorg voor dragen dat u wel degelijk woorden geeft die in uw dialekt gebruikelijk waren of zijn. Indien nodig kan u vermelden of het om een nieuw of een oud woord gaat.

Wilt u de vragenlijst invullen voor slechts één plaats en niet voor een bepaalde streek. De dorpsnamen van voor de gemeentefusies blijven onze referentiepunten : u vult dus b.v. in voor Zeveneken, gemeente Lochristi.

2.

I. PLOEGEN

Hoe heet in uw dialect :

1. een ploeg in het algemeen ?
bv. Ik ga met mijn ... naar het veld.

Maakt u een onderscheid in benaming tussen :

2. een ploeg die door een paard wordt
getrokken. Hoe noemt u die ?

3. een ploeg aan een traktor ?

Maakt u een onderscheid in benaming tussen :

4. een ploeg die door een traktor wordt
voortgetrokken ? Hoe noemt u die ? (ill. 16)

5. een ploeg die aan een traktor is aangebouwd ?
Hoe noemt u die ? (ill. 24)

Hoe noemt u :

6. een ploeg die de grond slechts naar één
kant kan keren en waarmee men dus een veld
rondgaand moet omploegen ? (ill. 1 & 2)

7. een oude enkele ploeg waarbij het riester
kan verzet worden van de ene kant van het
ploeghoofd naar de andere ?

8. een ploeg met twee in spiegelbeeld tegenover
elkaar staande werkende delen die om een as
kunnen kantelen ? Men kan er heen en weer
gaand de ene voor naast de andere mee ploegen
(ill. 11)

9. een ploeg die de grond naar rechts keert ?

10. een ploeg die de grond naar links keert ?

11. een ploeg met één schaar ?

Soorten ploegen

Hoe noemt u de volgende ploegen die

A. door één (of meer) paard(en) worden getrokken :

12. de ouderwetse éenscharige rondgaande ploeg
a) vooraan steunend op een voetje ? (ill. 1&2)

13. b) vooraan steunend op een wielkje (ill. 3)

14. c) vooraan steunend op twee kleine wielkjes
bevestigd aan één balk die door de ploegboom
gaat ? (ill. 4)

15. Hoe noemt u die éenscharige ploeg als hij
a) uit hout gemaakt is ?

16. b) uit ijzer gemaakt is ?

17. Hoe noemt u een éenscharige rondgaande ploeg zonder voet of wieltje die uitsluitend op de schaar en het ploeghoofd steunt ? (ill. 5)	
18. hoe noemt u een ploeg met dubbel strijkbord om aardappelen aan te aarden ? (ill. 6 foto)	
19. Hoe zegt u van zo'n ploeg : a) het breder uit elkaar zetten van de strijk- borden ?	
20. b) het dichtter bij elkaar zetten van de strijkborden ?	
21. Hoe noemt u een éenscharige rondgaande karploeg met a) ongelijke wielen ? (ill. 7A)	
22. b) gelijke wielen ? (ill. 8)	
○ Maakt u een onderscheid in benaming tussen de oude houten en de nieuwere ijzeren rondgaande karploeg ? Hoe noemt u dan :	
23. a) de rondgaande karploeg die uit hout gemaakt is ? (ill. 7A)	
24. b) de rondgaande karploeg die uit ijzer gemaakt is ? (ill. 7B foto)	
25. Hoe noemt u de meerscharige wielploeg met vast raam, die meestal gebruikt wordt om te ontstoppelen ? (ill. 9)	
Hoe noemt u : 26. a) de tweescharige wielploeg met een vast raam ? (ill. 10)	
27. b) de driescharige wielploeg met vast raam ?	
28. c) de vierscharige wielploeg met een vast raam ?	
Hoe noemt u de éenscharige ploeg met twee in spiegelbeeld tegenover elkaar staande werkende delen die om een as kunnen wentelen als die ploeg	
29. a). achteraan een dubbele staart met twee handvatten heeft ? (ill. 11)	
30. b) achteraan een staart met slechts één handvat heeft ? (ill. 12&13).	
31. Kent u nog andere types van éenscharige rondgaande wentelploegen ? Welke ?	
32. Hoe noemt u de tweescharige ploeg waar- bij aan een raam met behulp van een paar armen boven en onder 2 ploeglichamen in elkaars spiegelbeeld bevestigd zijn, en waarbij dat raam naar voren in één ploeg- boom uitloopt die in het vaste voorstel draait ? (ill. 12).	

4.

33. Hoe noemt u de driescharige ploeg die wentelt om een as ?

34. Hoe noemt u een ploeg met twee ploegbalken die in een hoek van ongeveer 100 graden tegenover elkaar staan en in het midden door een kar met ongelijke wielen gesteund worden ? Tijdens het ploegen is één van beide ploeglichamen in werking, terwijl het andere in de lucht hangt ? (ill. 15)

Hoe noemt u de volgende ploegen die

B. door een traktor worden voortgetrokken :

35. een rondgaande ploeg op 2 of 3 wielen met een aantal scharen (bv. twee) aan een raam bevestigd ? (ill. 16 & 17).

36. een rondgaande ploeg op 3 wielen met aan een raam meerdere scharen (6-10) bevestigd, die gebruikt wordt om een stoppelveld te ploegen ? (ill. 18)

37. een een- of tweescharige ploeg op 2 wielen met 2 in spiegelbeeld tegenover elkaar staande werkende delen die om een lengte-as kunnen draaien ? (ill. 19)

38. een ploeg op 2 wielen waarbij een raam (met rechts- en linkswerkende ploeglichamen) om een dwarse as kan wentelen; de ploeg wordt over de kop gewenteld tijdens het rijden . (ill. 20 & 21).

39. een ploeg op twee wielen waarbij aan een kort voorraam een linkse en een rechtse ploeg, scharnierend bevestigd zijn, elke ploeg heeft aparte bedieningsinstrumenten (ill. 22 & 23).

Hoe noemt u de volgende ploegen die

C. aan een traktor zijn aangebouwd :

40. een ploeg aangebouwd aan de traktor die de grond slechts naar één kant kan keren (waarmee men dus moet rondrijden) en die
a) één schaar heeft ?

41. b) twee scharen heeft ?

42. c) drie scharen heeft ? (ill. 24)

43. een ploeg met vier of vijf scharen, die aangebouwd is aan de traktor, de grond slechts naar één kant kan keren en gebruikt wordt om een stoppelveld te ploegen ? (ill. 25)

44. een ploeg aangebouwd aan de traktor met 2 in spiegelbeeld tegenover elkaar staande werkende delen die vanaf de trekkerzitting om hun lengte-as kunnen worden gewenteld ? (ill. 26)

45. het type ploeg waarbij een linkse en een rechtse ploeg naast elkaar aan de trekker bevestigd zijn en die afzonderlijk van elkaar worden bediend ? (ill. 27)

46. een ploeg waarbij de ploegboom of het ploegraam (met de rechts- en linkswerkende ploeglichamen) om een dwarse as kan wentelen. (de ploeg wentelt dus over de kop).

47. een ploeg waarbij de armen met de daaraan bevestigde links- en rechtswerkende ploeglichamen in een hoek van 90 graden (of minder) staan; de ploegboom of het ploegraam wordt over deze hoek heen en weer gekanteld (ill. 28)

D. Hoe noemt u :

48. een ploeg waarbij alle rijster en scharen vervangen zijn door één rij schijven die loodrecht op de grond staan en achter elkaar op één as bevestigd zijn. Deze ploeg wordt vooral gebruikt voor ondiep stoppelwerk en in enkele gevallen voor het ploegen op zaaivoor. (Niet te verwarren met de schijfeg, die uit twee of meer rijen schijven bestaat) (ill. 29)

49. de schijven van die ploeg ?

50. de schraper die voorkomt dat er vochtige grond aan de schijf blijft kleven ?

51. Maakt u een onderscheid in benaming als die schraper
a) rechthoekig is ? (ill. 30a)

52. b) driehoekig is ? (ill. 30b)

53. c. schijfvormig is ? (ill. 30 c)

54. Hoe zegt men : werken met de schijvenploeg ?

Onderdelen van de ploeg

A. Onderdelen die bij alle enkele ploegen voorkomen : (ill. 1)

Hoe heet in uw dialect :

55. de lange horizontale balk die het lichaam van de ploeg vormt ? (ill. 1a)

56. de onderbalk die over de grond glijdt en waarop vooraan de schaar en achteraan het onderste gedeelte van de ploegstaart zijn vastgemaakt ? (ill. 1b)

57. het achterste, vlakke stuk van deze balk dat de ploeg verhindert te ver in de grond te dringen ? (ill. 1c)

58. de voorste (houten) verbinding tussen hoofdbalk en onderbalk (aan het strijkbord) ? (ill. 1d)

6.

59. Hoe noemt u het onderdeel waarmee u de ploeg bestuurt als dat bestaat uit
a) één krom stuk hout ?

60. b) een recht stuk hout en een handvat ?
(ill. 1e + f)

61. Hoe noemt u dan
a) het recht stuk hout ? (ill. 1e)

62. b) het handvat ? (ill. 1f)

63. het steunblok vooraan waarop de ploeg voortglijdt ? (ill. 1 g)

64. het balkje waaraan dit blok bevestigd is ?
(ill. 1 h)

65. het snijdende mes voor aan het riester dat de grond in horizontale richting snijdt ? (ill. 1i)

66. het ijzeren of houten blad dat de grond omkeert en in de vorige voor schuift ? (ill. 1j)

67. het lange smalle mes dat voor de schaar zit en de grond in verticale richting doorsnijdt ?
(ill. 1 k)

B. Onderdelen die bij sommige enkele ploegen voorkomen :

68. Bij de houten ploeg legt men soms, om de zaak te verstevigen, ijzeren banden om de balk van de ploeg. Hoe noemt men deze ?

69. Hoe heet een eventuele metalen versterking van de houten onderbalk ?

70. Om ze met beide handen beter te kunnen besturen, hadden sommige ploegtypen een tweedelige staart of een staartboom die zich naar boven in twee armen vertakte. Hoe noemt u een dergelijke staart ? (ill. 31)

71. Hoe heet het laag geplaatste uitsteeksel aan de ploegstaart dat bij het keren van de ploeg verhindert dat het handvat over de grond sleept ? (ill. 1 l)

72. Hoe heet het slot waarmee men het kouter beveiligde tegen diefstal als de ploeg op het veld bleef staan ?

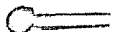
73. Het gewone kouter kan soms vervangen worden door een draaiende stalen schijf (vooral gebruikt bij het scheuren van weiland en het omploegen van groenbemestingsgewassen). Hoe noemt u die schijf ? (ill. 32)

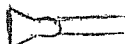
74. Soms staat voor het kouter een kleine schaar met klein riester. Hoe heet dit ? (ill. 38 en 43d)

75. Bij het inploegen van mest kon men de ploeg voorzien van een draaiend wiel met tanden op de buitenrand, dat de uitgespreide stal-mest in de voor werpt. Hoe noemt u dat wiel ? (ill. 34 foto)	
76. Wat is de algemene benaming voor het onderdeel waaraan de ploeg wordt voortgetrokken ?	
77. Hoe heet daarvan
a) de kam met gaatjes waaraan de ploeg wordt voortgetrokken ? (ill. 35)	
78. b) de pennen in de trekbeugel waartussen de trekketting heen en weer kan schuiven ? (ill. 35)	
79. Hoe heet de kam met tanden waaraan de ploeg wordt voortgetrokken ? (ill. 36)	
80. Hoe noemt u het "U"-vormige ijzer met haak aan het uiteinde van de houten ploegbalk, waaraan de ploeg wordt voortgetrokken ? (ill. 37)	
81. Hoe heet de pin, pal of bout waarmee dat ijzer van voren aan de ploegboom is bevestigd ?	
82. Hoe heet het hamertje met ijzeren steel dat als trek- of verbindingbout dient en gebruikt wordt o.a. bij het verstellen van de voet om dieper of ondieper te ploegen ? (ill. 36)	
83. Hoe heet de korte ketting met haak die gebruikt wordt als verbindingstuk tussen het zweng-hout van het trekdier en de beugel voor aan de ploegbalk ? (ill. 35)	
84. De voetploeg had soms een trekstang die ter hoogte van het kouter onder aan de ploegboom was vastgemaakt en die van voren uitstak en van een kam of haak voorzien was om eraan te trekken . Hoe heette
a) zo'n ploeg ? (ill. 38)	
85. b) die stang ? (ill. 38a)	
86. c) de vertikaal verstelbare staaf aan het vooreinde van de ploegboom waarmee de hoogte van de stang kan worden geregeld ? (ill. 38 b)	
87. Wat is de algemene benaming voor de krabber waarmee men mest en aarde van het kouter, de schaar en het rister verwijdert ?	

8.

88. Het uiteinde van die krabber kan verschillende vormen hebben. Hoe noemt u een krabber met de volgende vorm :

a)

89. b)

90. c)

91. Hoe zegt u : de stand van het kouter regelen ?

92. Hoe noemt u het voorwerp waarmee u de ploeg naar het land vervoerde, als dat
a) een wagentje was ? (ill. 39)

93. b) een slede was ? (ill. 40)

94. c) een wielenstel was ? (ill. 41)

95. d) een wieltje was ? (ill. 42)

C. Onderdelen van de oude houten karploeg :

96. Hoe heet in uw dialect het hele voorstel met twee wielen ?

97. Hoe noemt u de twee gelijke wielen van de karploeg ? (ill. 8)

98. Als de karploeg twee ongelijke wielen heeft, hoe noemt u dan
a) het kleine wiel dat op de voor rijdt ? (ill. 7A, 1)

99. b) het grote wiel dat in de voor rijdt ? (ill. 7A, 2)

100. Hoe heet het (houten) asblok tussen beide wielen ? (ill. 7A, 3)

101. Hoe noemt u de beide recht op het asblok geplaatste latten ? (ill. 7A, 4)

102. Hoe heet : het blok dat langs die latten naar boven en naar beneden kan worden geschoven ? (ill. 7A, 5)

103. de lichtere dwarsverbinding tussen die opstaande latten, helemaal bovenaan ? (ill. 7A, 6)

104. de beide daaraan bevestigde ogen voor de leidsels ? (ill. 7A, 7)

105. het achterste deel van de ploeg met ploegboom en staart ?

106. de beugel over de ploegbalk die met de onderkant van de ploegkar verbonden wordt ? (ill. 7A, 8)

107. de beide kettingen tussen deze beugel en de ploegkar ? (ill. 7A, 9)

108. de balk waaraan de karploeg wordt voortgetrokken ?

109. de trekhaak in het algemeen ?

D. onderdelen van de ijzeren karploeg :

110. Hoe noemt u bij de ijzeren ploegen met losse kar :

a) de beide rechtopstaande latten die op de as van het grote wiel staan ?
(ill. 43a)

111. b) de dwarse verbinding tussen die twee latten waarop de ploegboom rust ?
(ill. 43 b)

112. c) het deel boven op de ploegboom dat met twee kettingen aan de voorkar is verbonden ? (ill. 43 c)

113. Bij sommige ijzeren ploegen regelt men de diepte van de voor door een hefboom (met grendel en veer) langs een getande cirkelboog te verplaatsen. Hoe noemt u a) de hefboom ? (ill. 11a & 12a)

114. b) de getande cirkelboog ? (ill. 11b&12b)

115. Bij sommige ijzeren ploegen regelt men de diepte van de voor door met een zwengeltje langs een verticale schroef (aan de voorploeg) het ploeghoofd omhoog of onlaag te draaien. Hoe heet dit zwengeltje? (ill. 44)

116. Sommige wentelploegen hebben aan het voertuig een stelmoer om het ploeghoofd hoger of lager in te stellen. Hoe noemt u die stelmoer ? (ill. 12d)

117. Hoe noemt u

a) het onderdeel waarmee men bij het wentelen de ploegboom van achteren ontgrendelt en weer vergrendelt ? (ill. 13c en 45)

118. b) de pal die in en uit een aantal inkepingen aan het voertuig van de ploeg kan springen ? (ill. 12c)

119. c) die inkepingen ? (ill. 13d)

120. Hoe zegt u in uw dialect : de ploeg verstellen (om de breedte en de diepte van de te ploegen voor te regelen) ?

121. Kent u een woord of uitdrukking om te benoemen a) het regelen van de diepte van de voor ?

10.

122. b) het regelen van de breedte van de voor ?

123. c) het verstellen van het strijkbord ?

Werken met de ploeg

Hoe zegt u in uw dialect :

124. een akker al stappende afmeten voor men gaat ploegen ?

125. ploegen in het algemeen ? b.v. Ik ga vanmiddag

Wat is de algemene benaming voor :

126. ondiep ploegen ?

127. ondiep geploegd land ?

128. diep ploegen ?

129. diep geploegd land ?

Hoe heet in uw dialect :

130. in het najaar mest oppervlakkig onderploegen (in het voorjaar wordt de akker dan grondig omgeploegd) ?

131. het onder de grond werken van mest bij het ploegen van de zaaivoor (niet op ondiepe wijze) ?

132. ploegen vóór de winter om het land dan te laten rusten ?

133. ploegen juist vóór het zaaien van wintergraan ?

134. ploegen juist vóór het zaaien van zomergraan ?

135. Wat is de algemene benaming voor het lichtjes omploegen van een stoppeland ?

136. Vroeger ploegde men een stoppeland in 2 of 3 ploegbeurten om. Hoe noemt u :
a) Het stoppeland de eerste keer ploegen?

137. b) het stoppeland de tweede keer ploegen?

138. c) het stoppeland de derde keer ploegen?

139. Hoe zegt u : ploegen na de oogst en vóór het zaaien van een navrucht (bv. rapen)?

140. Hoe noemt u het land dat na de oogst blijft liggen en waarop geen navrucht wordt gezaaid ? (brèèk)

141. Op een akker die een seizoen braak bleef liggen, werden geen gewassen verbouwd. Die akker werd, om hem te zuiveren van onkruid, verschillende malen ondiep geploegd. Hoe heette die bewerking ?	
142. Hoe heet de bewerking waarbij u een weide in bouwland verandert ?	
143. Vroeger kon men een weide in 2 keer omploegen? Hoe heette dan a) het omploegen van de graszode ?	
144. b) het ploegen van de onderlaag ?	
145. Vroeger hoedde men zich ervoor om een akker te diep te ploegen zodat geen lagere (en minder vruchtbare) grondlagen naar boven kwamen. Als dit toch gebeurde, hoe noemde u a) het naar boven komen van die lagere grondlagen ?	
146. b) de onvruchtbare grond die boven kwam ?	
Om verschillende redenen kon het noodzakelijk zijn de grond onder de bouwvoor los te maken (zonder die naar boven te brengen)	
147. Hoe zegt u : de grond onder de bouwvoor losmaken ?	
Dit kon op verschillende manieren gebeuren : men ploegt en in een aparte bewerking volgt het losmaken van de ondergrond met een speciale ploeg. Hoe zegt u :	
148. de eerste keer door de voor gaan ?	
149. de tweede keer door dezelfde voor gaan met de speciale ploeg ?	
150. Hoe noemt u die speciale ploeg als het a) een gewone ploeg is waarbij op de plaats van het triester een woeler is bevestigd ? (ill. 46)	
151. b) een kip- of wentelploeg is waarbij een derriester vervangen is door een woeler ? (ill. 47)	
Men kan ook in één gang ploegen en woelen.	
152. Hoe noemt men de bewerking waarbij men ploegt en woelt tegelijk. bv. Ik ga vanmiddag de lange akker	
Bij die bewerking voorziet men de ploeg van een woeler. Hoe noemt u een woeler met de volgende vorm :	
153. a) zie ill. 48a	
154. b) zie ill. 48 b	
155. c) zie ill. 48 c	

12.

156. Hoe noemt u de ploeg waarbij de woeler bevestigd is a) aan de kar van de ploeg ? (ill. 49)	
157 b) (bij een tweescharige ploeg) op de plaats van het voorste riester (ill. 50)	
158 c) achter het riester aan het zoolijzer of aan een afzonderlijke staaf die aan de ploegboom is bevestigd ? (ill. 51, 52 en 53)	
Hoe heet in uw dialect :	
159. heen en weer ploegen, dit is aan één kant van de akker beginnen en dan de ene voor naast de andere ploegen tot men ten slotte de overzijde bereikt heeft (alleen mogelijk met een wentelploeg of een ploeg met verstelbaar riester en kouter) ?	
160. Hoe noemt u één ploegomgang ? 	
161. Hoe heet de beginvoor aan de zijkant van de akker, als men deze met een wentelploeg gaat omwerken ?	
162. Hoe zegt u : beginnen ploegen aan de kant van de akker ?	
163. Hoe heet de laatste ploegsnede aan de kant van de akker, als u die met een wentelploeg omwerkt ?	
164. Hoe zegt u : het ploegen van de laatste snede aan de kant van de akker (met een wentelploeg) ?	
165. Hoe zegt u : de ploeg uit de voor laten komen op het einde van iedere voor ?	
166. Hoe noemt u het wenden met gespan en ploeg aan het einde van iedere voor ?	
167. Hoe zegt u : na het wenden, de ploeg weer in de grond inzetten om een nieuwe voor te ploegen ?	
168. Soms kan de ploeg uit de voor schieten en in de vorige voor belanden. Hoe heet dit ?	
Hoe heet :	
169. mooie rechte voren trekken ?	
170. een akker die mooie rechte voren heeft ?	
171. iemand die zeer recht kan ploegen ?	
172. niet goed voren, onregelmatige voren trekken ?	

173. een akker met onregelmatige voren ?	
174. iemand die scheef ploegt ?	
175. de smalle strook aarde die in één ploeggang moet worden afgesneden en omgekeerd ?	
176. de omgekeerde strook aarde (die vooral bij zware en vochtige grond weinig verbrokkelt) ? (<i>riem, balk,</i>)	
177. het ene paard dat een ploeg trekt, of het rechterpaard (van achteren gezien) van een tweespan dat een rechtse ploeg trekt, gaat door de ploeggeul. Hoe noemt men dit "door de ploeggeul" gaan ?	
178. Het ene paard voor een ploeg, of het linkerpaard (van achteren gezien) van een tweespan dat op de strook gaat die nog niet is omgeploegd. Hoe noemt men dit "op de nog niet geploegde strook" gaan ?	
179. Hoe heet het nog te bewerken gedeelte van de akker die men bezig is te ploegen ?	
180. Hoe heten de beide eindstroken van een akker waar bij het ploegen de paarden telkens keren ? (ill. 54 b)	
181. Hoe heet a) die eindstrook aan de kant waar u op de akker komt ?	
182. b) die eindstrook aan de andere kant van de akker ?	
183. Hoe heet het groot geploegd middenstuk van een akker (= de akker zonder de eindstroken) ? (ill. 54a)	
184. Hoe noemt u het ploegen van de wendakker ?	
185. Hoe noemt men het niet-geploegde vierkant op beide uiteinden van de wendakker (ill. 54c)	
186. Hoe heet het ploegen van het laatst overblijvende deel van een akker met onregelmatige vorm ?	
187. Hoe noemt men bij het ploegen van een akker met onregelmatige vorm a) het afwerken in het midden van de akker (met de enkele ploeg) ? (ill. 55a)	
188. b) het afwerken aan één kant van de akker (met de wentelploeg) ? (ill. 55b)	

189. Hoe heet het rondploegen van een akker in het Waasland ?

De oude manier van ploegen : de beddenbouw

Toen men nog een niet-verstelbare of enkele ploeg gebruikte, was het bouwland dikwijls verdeeld in akkerbedden.

Hoe noemde men :

190. zo'n akkerbed (in het algemeen)?

191. het in akkerbedden ploegen ?

192. Laaggelegen, vochtige akkers werden in smalle akkerbedden verdeeld. Hoe noemt men zo'n smal akkerbed ?

193. Hogergelegen, drogere akkers werden in bredere akkerbedden verdeeld. Hoe noemt men zo'n breed akkerbed ?

Hoe heet :

194. de diepere voor tussen twee bedden ?

195. de voor tussen de akkerbedden en de wendakker ?

196. een akkerbed aan de kant van de akker ?

197. Soms maakte men dwars op de akkerbedden een voor, voor de afwatering. Hoe noemt u :
a) die voor ?

198. b) het spitten van die voor ?

199. c) het ploegen van die voor met de aardappelploeg ?

Akkerbedden kan men op verschillende manieren ploegen. Men kon in het midden beginnen en naar de kanten toe werken. Hoe noemde men dan :

200. de twee tegen elkaar gelegde ploegsneden in het midden van een akkerbed ?
(ill. 56)

201. het ploegen van die eerste twee ploegsneden ?

202. de laatste ploegsnede aan de kant van een bed ?

Wanneer men een akkerbed aan de buitenkant begon te ploegen, hoe noemde men dan :

203. de laatste twee nog te ploegen sneden van het akkerbed ? (ill. 57)

204. het ploegen van die laatste twee sneden ?

205. Als die laatste twee sneden geploegd waren, bleef er soms nog een smal strookje van enkele centimeters liggen. Hoe heette dit strookje ? (ill. 58)

206. Hoe heet het ploegen van dit strookje ?

207. Wat is de algemene benaming voor een voor met de spade uitdiepen ?

Hoe zegt men :

208. na het zaaien een voor met een spade uitdiepen en de aarde over het akkerbed gooien om het gezaaide graan te bedekken ? (*zeeuwen*)

209. een voor met een spade uitdiepen en zo de jonge planten aanaarden ? (*overschieten*)

210. een voor met de ploeg uitdiepen ?

211. de ploeg waarmee men de laatste voor uitdiept ?

Vlak ploegen

Als een akker droog lag, kon het gebeuren dat men hem vlak ploegde in plaats van in bedden te leggen. Dat is nu nog de enige gebruikelijke methode. Het ene jaar begon men aan de kant en ploegde men naar het midden toe, het andere jaar werkte men andersom : men begon in het midden en ploegde naar de kanten toe.

Hoe heet in uw dialect :

212. land vlak ploegen ?

213. in het midden beginnen en naar de kanten toe ploegen (ill. 59)

214. de beide zijvoren van een aldus geploegde akker ?

215. aan de kanten beginnen en naar het midden toe ploegen ? (ill. 60)

216. de diepe middenvoor van een aldus geploegde akker ?

217. de beide delen van een akker, rechts en links van die diepe middenvoor.

218. de ploeg over het land slepen (van de ene zijde van de akker naar de andere) ?

II. SPITTEN, SPITGEREI, MANIEREN VAN SPITTEN

219. Wat is de algemene benaming voor het voorwerp waarmee men de grond spit ?
bv. Ik heb een goede

220. Hoe noemt u de steel van de spade ?

221. Hoe noemt u het handvat van de spade in het algemeen ?

222. Welke benaming gebruikt u voor een handvat met de volgende vorm :

a)

223. b)

224. c)

225. Hoe noemt u het blad van de spade in het algemeen ?

226. Welke benaming gebruikt u voor een blad met de volgende vorm :

227. Als de bovenste rand van het blad voorzien is van een voetsteuntje om met de voet meer duwkracht te geven, hoe noemt u dan dit steuntje ?

228. Hoe noemt u het onderdeel van de spade waar de steel in steekt ?

Wilt u bij de volgende vragen een kleine schets maken om te verduidelijken hoe die spaden eruit zien ?

Hoe noemt u :

229. een spade die gebruikt wordt om de akker of tuin om te spitten ?

230. een spade waarmee men de voren dieper uitgraaft en de aarde dan over het akkerbed gooit ?

231. een spade om sloten te delven ?

232. een houten spade met metalen snijrand ?

Als u een onderscheid in benaming maakt tussen de spade die gebruikt wordt in lichte gronden en de spade die gebruikt wordt in zware gronden, hoe noemt u dan :

233. a) de spade die gebruikt wordt in lichte gronden en korter en breder is.	
234 b) de spade die gebruikt wordt in zware gronden en langer en smaller is
Hoe zegt u :	
235. de grond met een spade - al dan niet in voren - uitsteken en omkeren ?	
236. Hoe noemt u de hoeveelheid aarde die men in één keer met de spade uitsteekt en omkeert ? (<i>steek, spit</i>)	
237. Hoe zegt u : tweediep spitten	
238. diep spitten ?	
239. ondiep spitten ?	
240. Hoe noemt u de werkwijze waarbij u
a) op de grond staat die nog niet is omgespit en achteruit lopende de grond vóór u uitsteekt ?	
241. b) een open voor maakt en in die voor staande de grond uitsteekt en naast u legt ?	
242. Hoe noemt u de voor tussen het omgespitte en het niet-omgespitte land ? (<i>spet</i>)	
243. Zo men vroeger bij het spitten lappen over de wrijf van de voet en de schoen wikkeld om geen aarde in de schoenen te krijgen, hoe noemde u dan die lappen ?	

Beste medewerker,

Zoals u al wel weet, zijn we naast de landbouwwoordenschat ook de beroepstermen van verschillende andere beroepen aan het verzamelen voor het Woordenboek van de Vlaamse Dialekten.

Zo zijn we momenteel vragenlijsten aan het voorbereiden over de timmerman en de imker. Wilt u hieronder aanduiden of u voor elk van die beroepen een vragenlijst kunt invullen (door het hokje aan te kruisen) ?

Imker ☐

Timmerman ☐

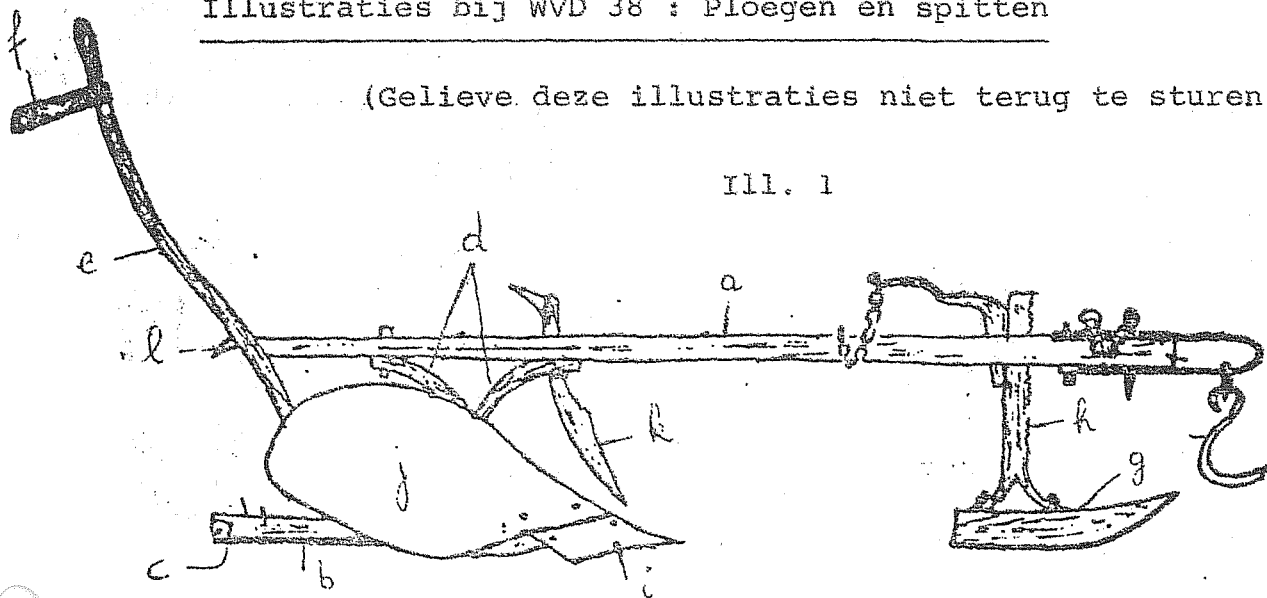
Zoniet, kunt u ons namen en adressen suggereren van beoefenaars van die beroepen of van mensen die ons hierover nuttige informatie zouden kunnen bezorgen ?

Wij danken u graag op voorhand voor uw zeer gewaardeerde medewerking.

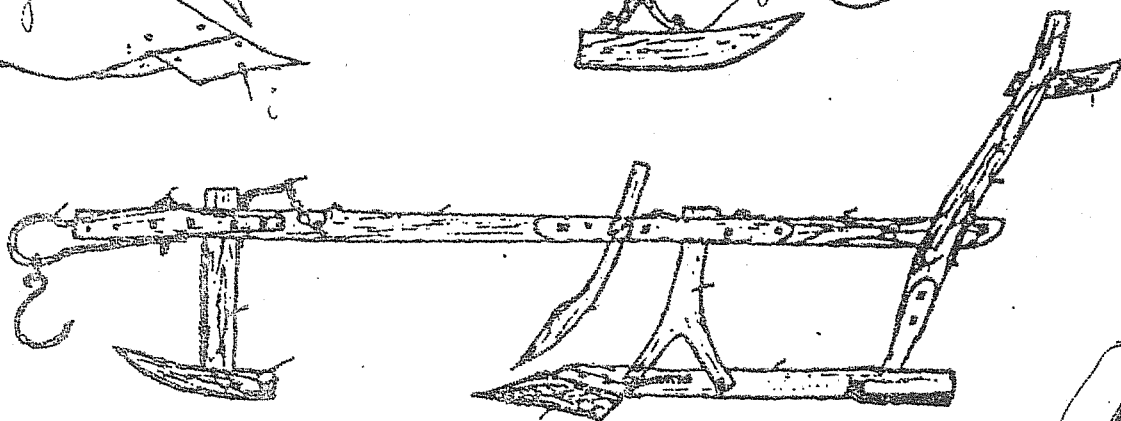
De redactie van het WVD

(Gelieve deze illustraties niet terug te sturen.)

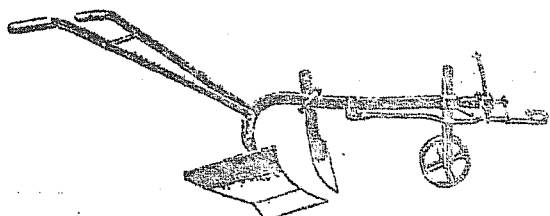
Ill. 1

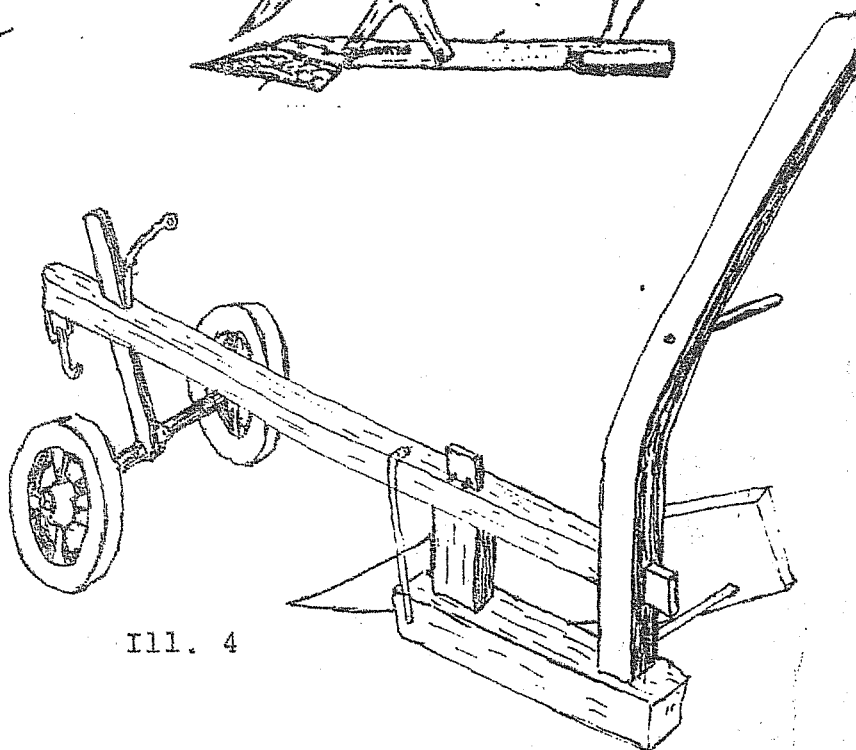
Ill. 2

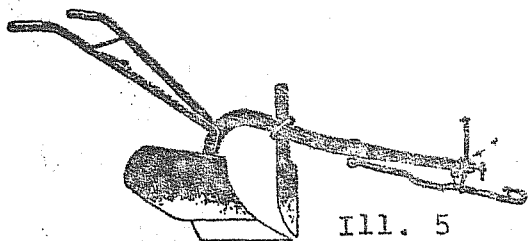
Ill. 3

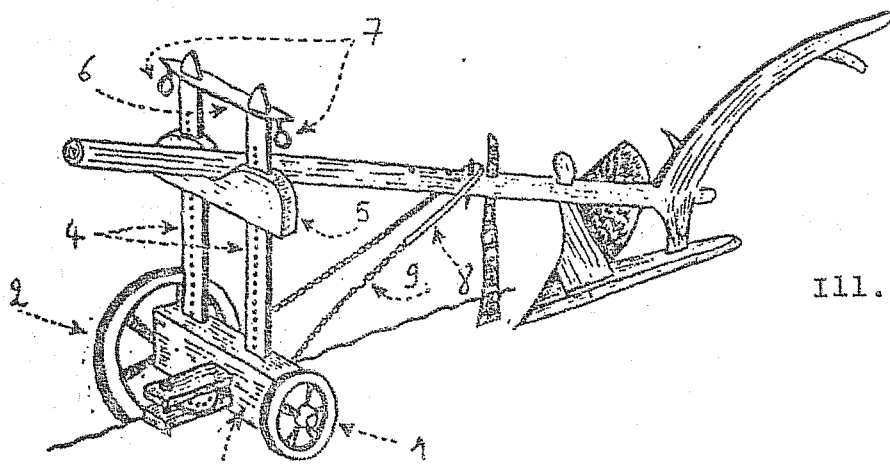
Ill. 4

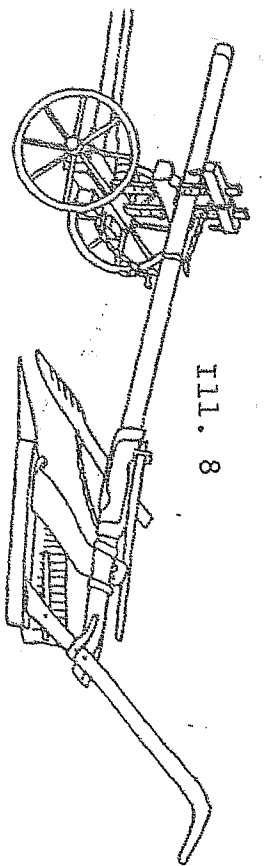

Ill. 5

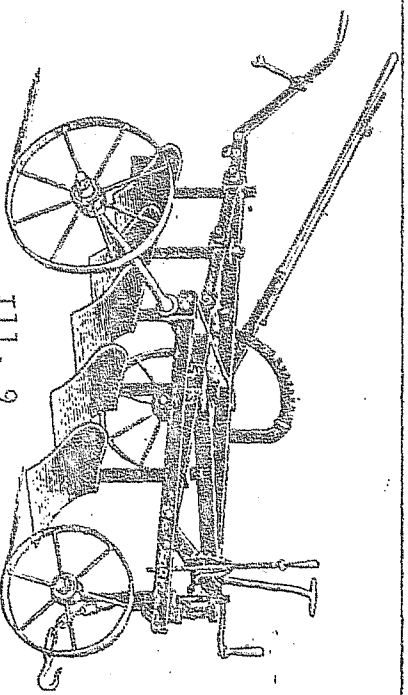

Ill. 7A

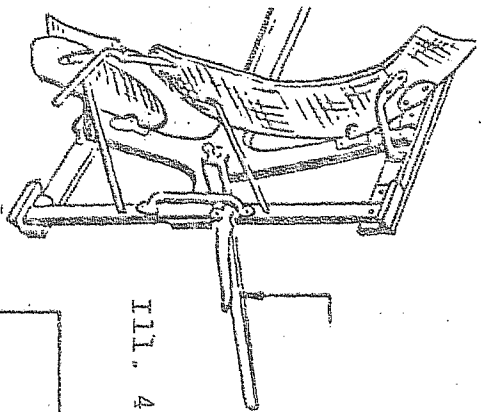

I11. 8

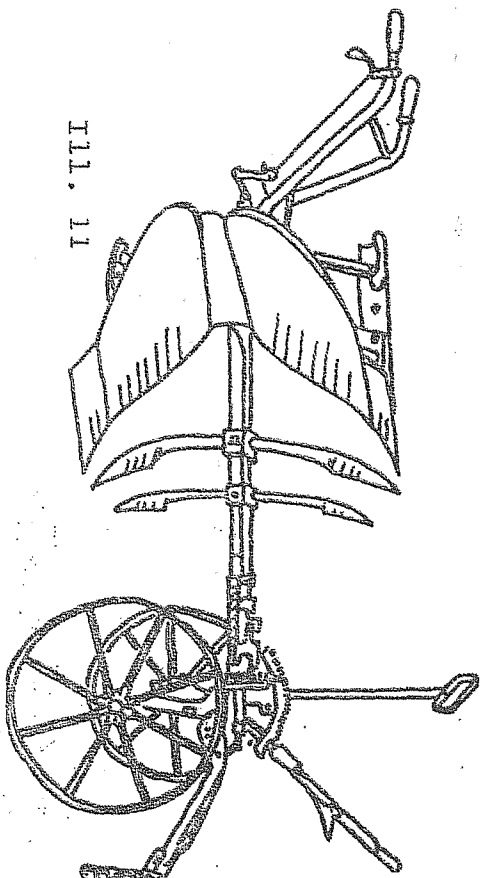

I11. 9

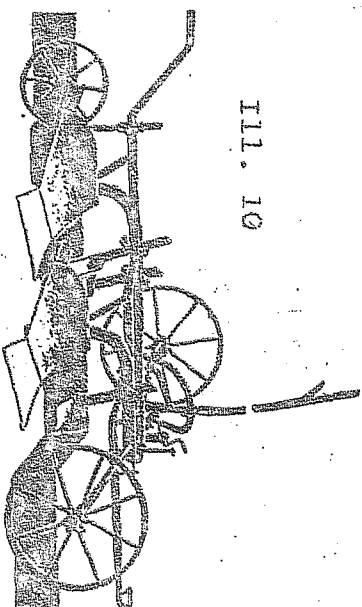

I11. 45

achteraanzicht

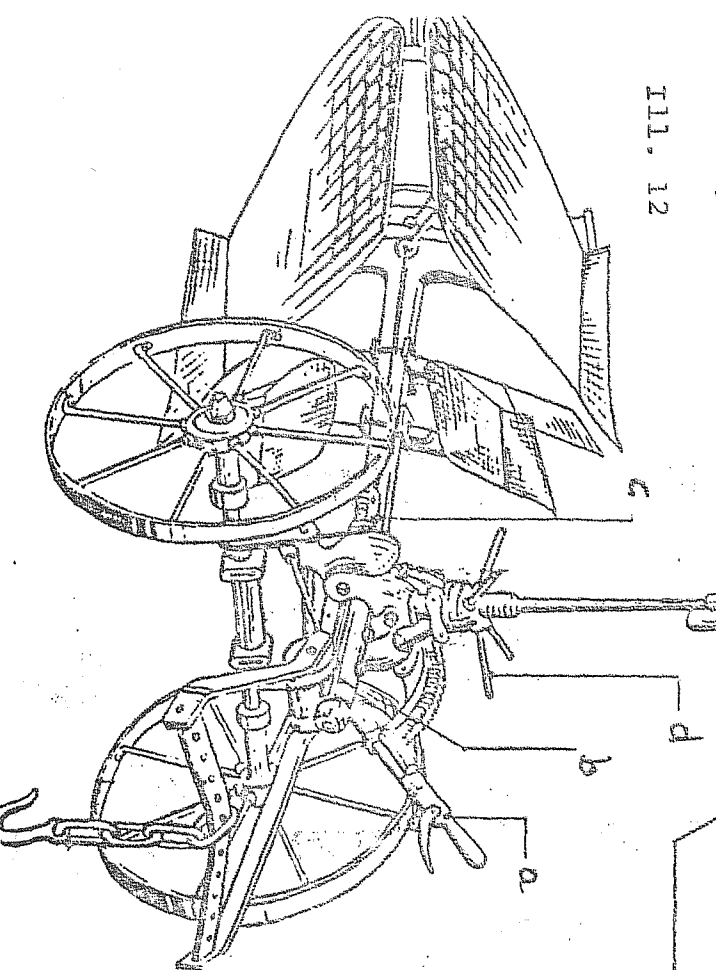
I11. 11

I11. 10

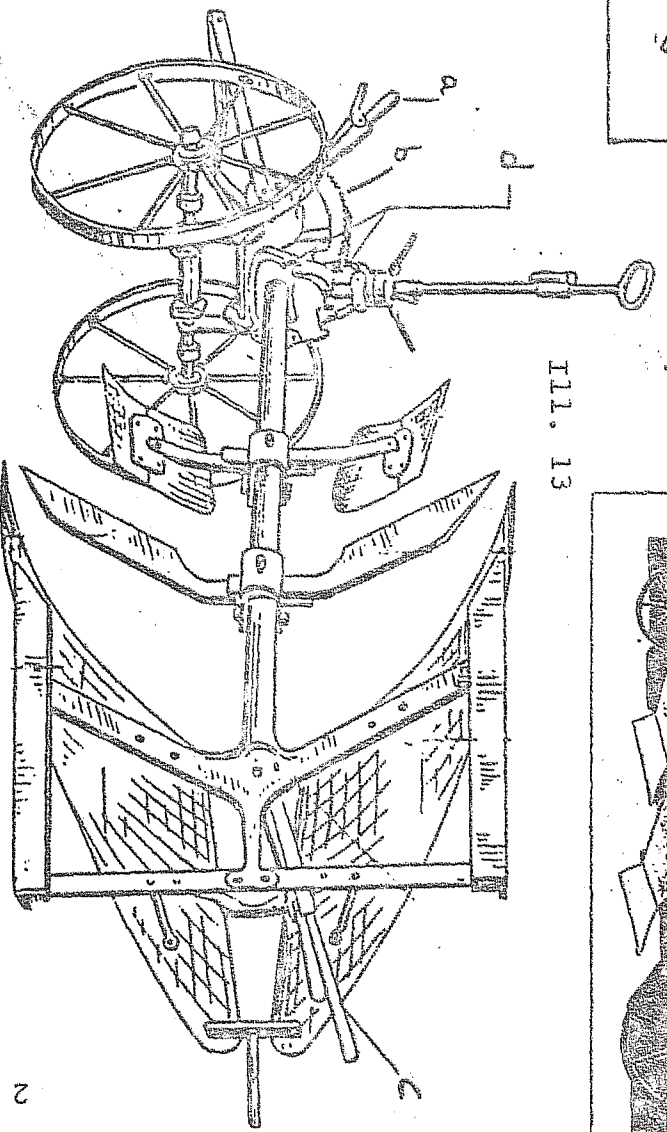
rechter zijaanzicht

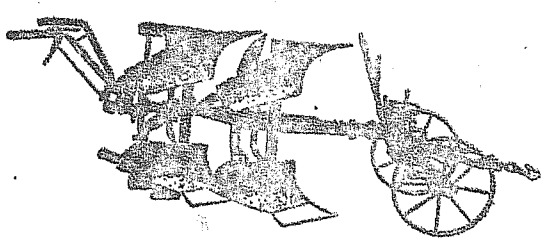
I11. 12

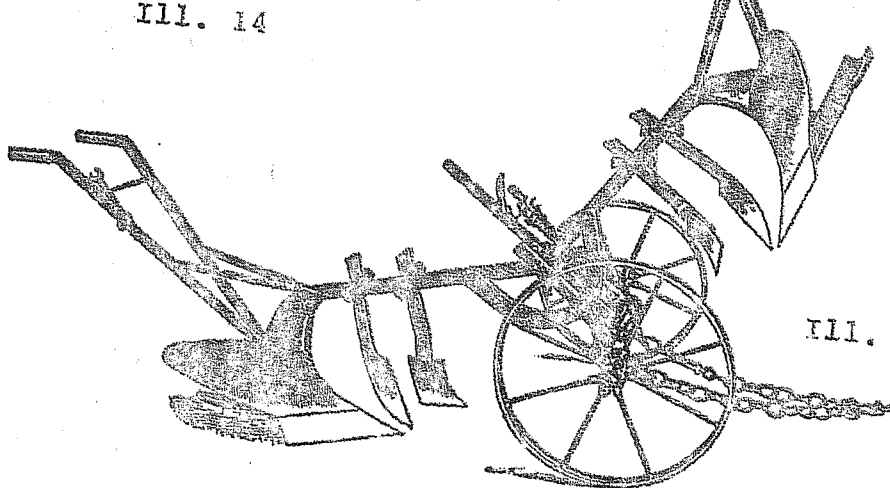
linker zijaanzicht

I11. 13

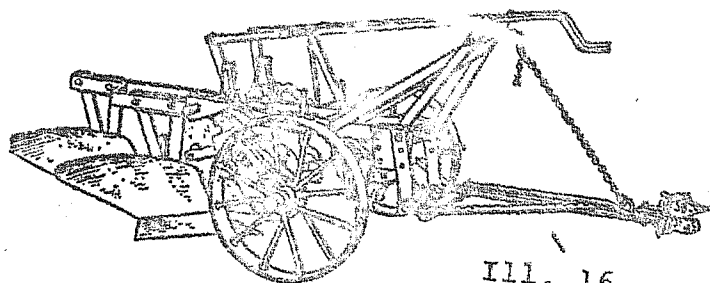

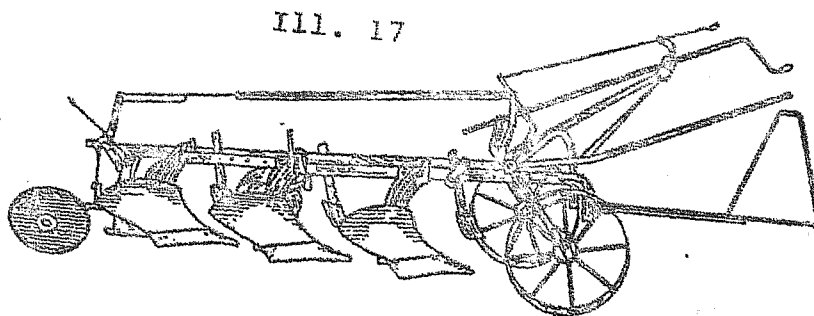
Ill. 14

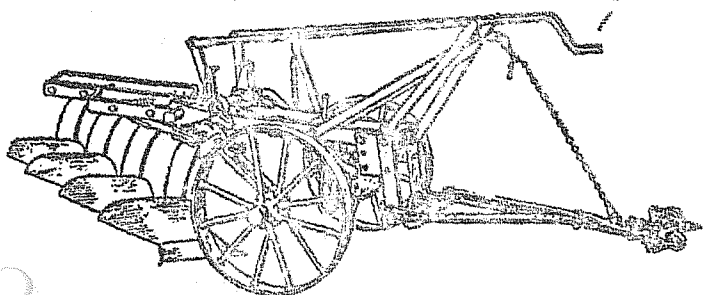
Ill. 15

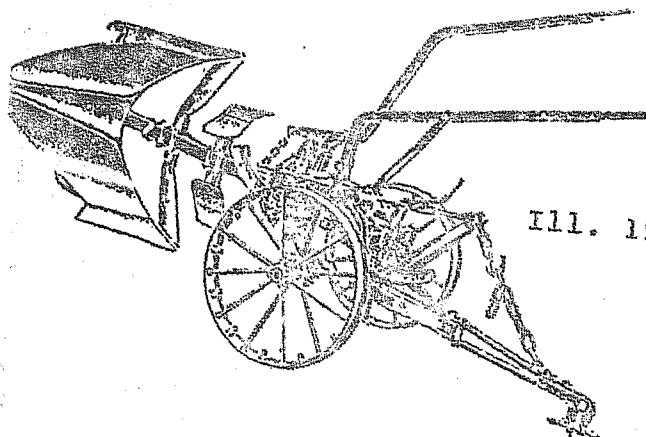
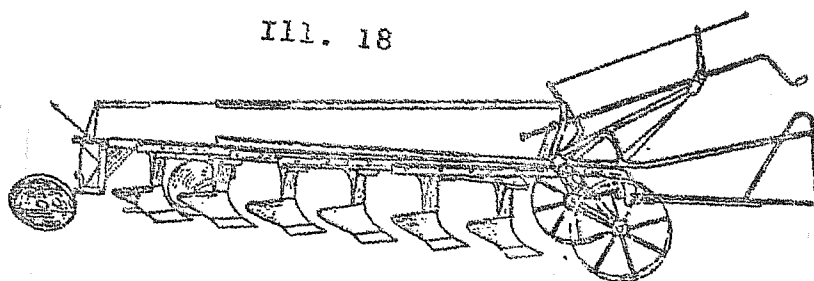
Ill. 16

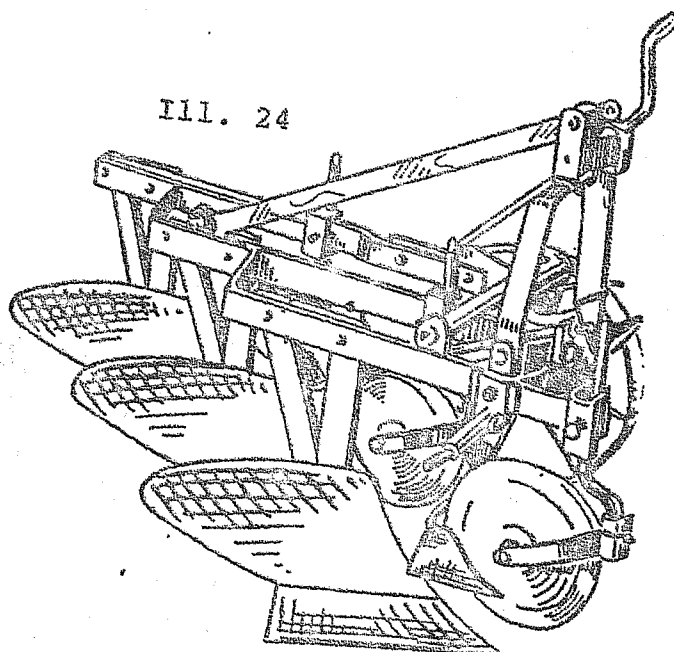
Ill. 17

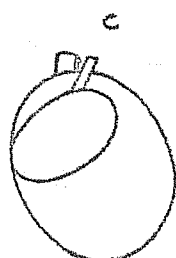
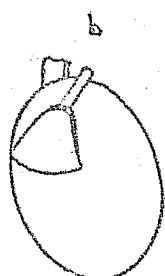
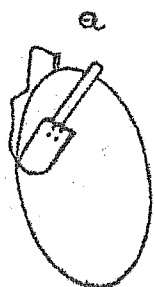
Ill. 18

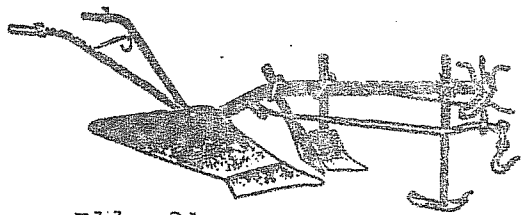
Ill. 19

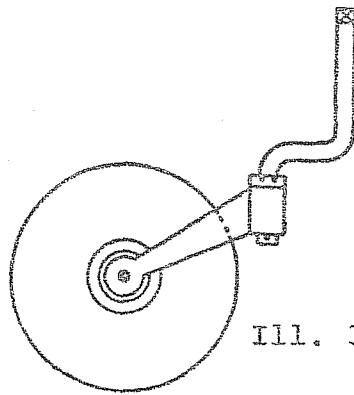
Ill. 24

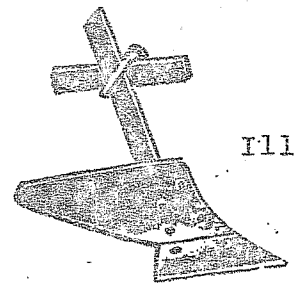
Ill. 30

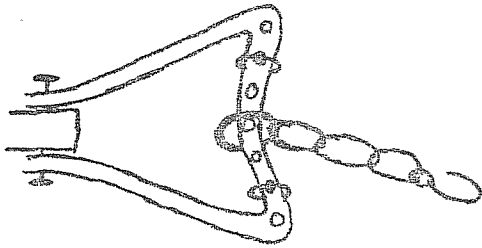
Ill. 31

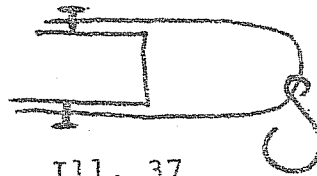
Ill. 32

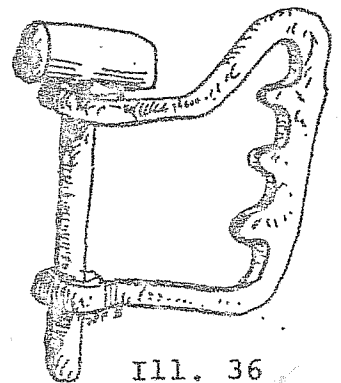
Ill. 33

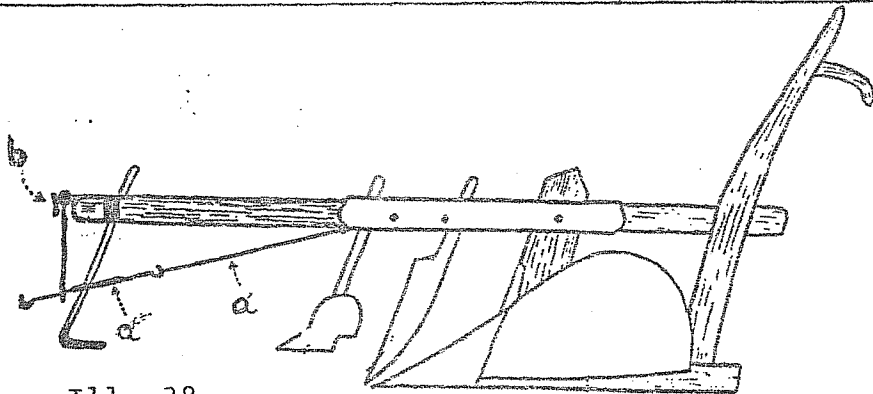
Ill. 35

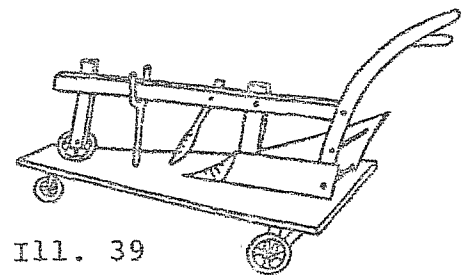
Ill. 37

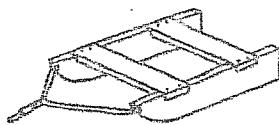
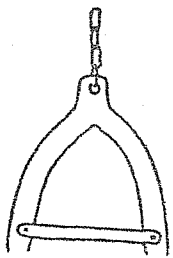
Ill. 36

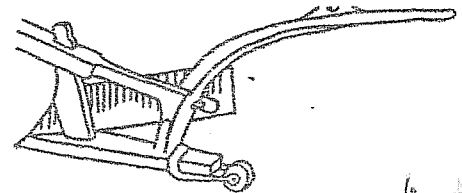
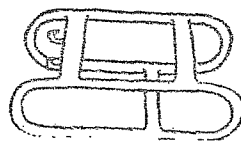
Ill. 38

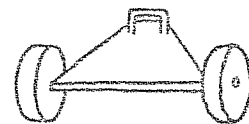
Ill. 39

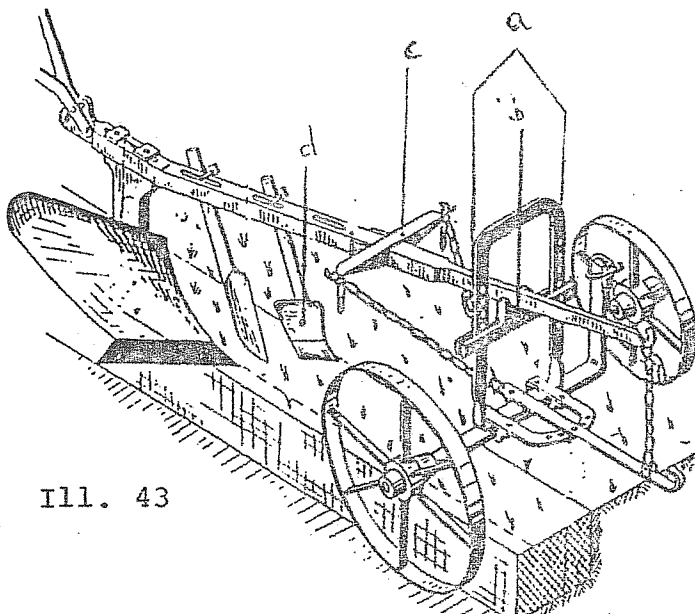
Ill. 40

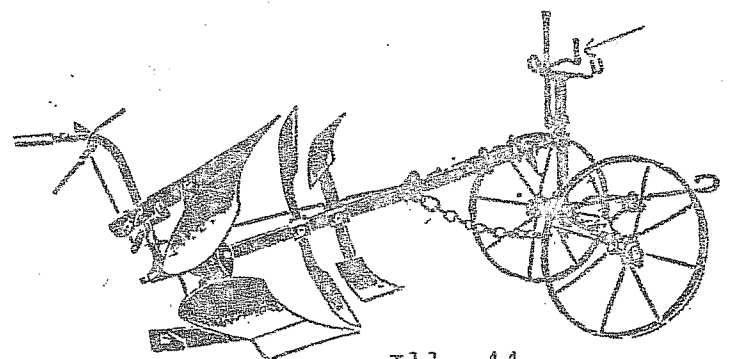
Ill. 42

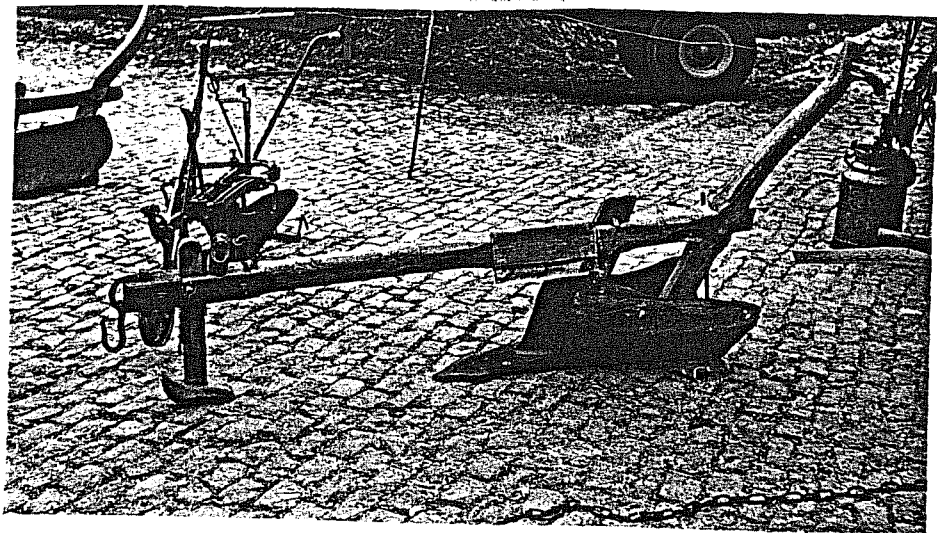
Ill. 41

Ill. 43

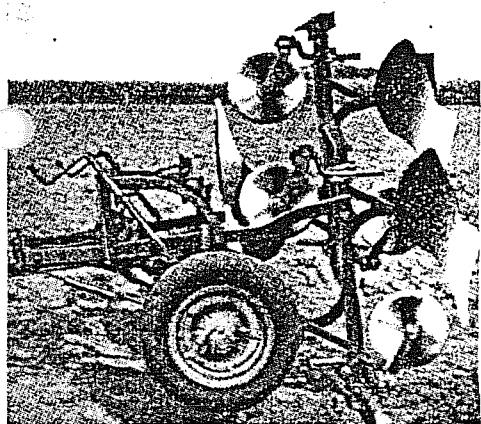
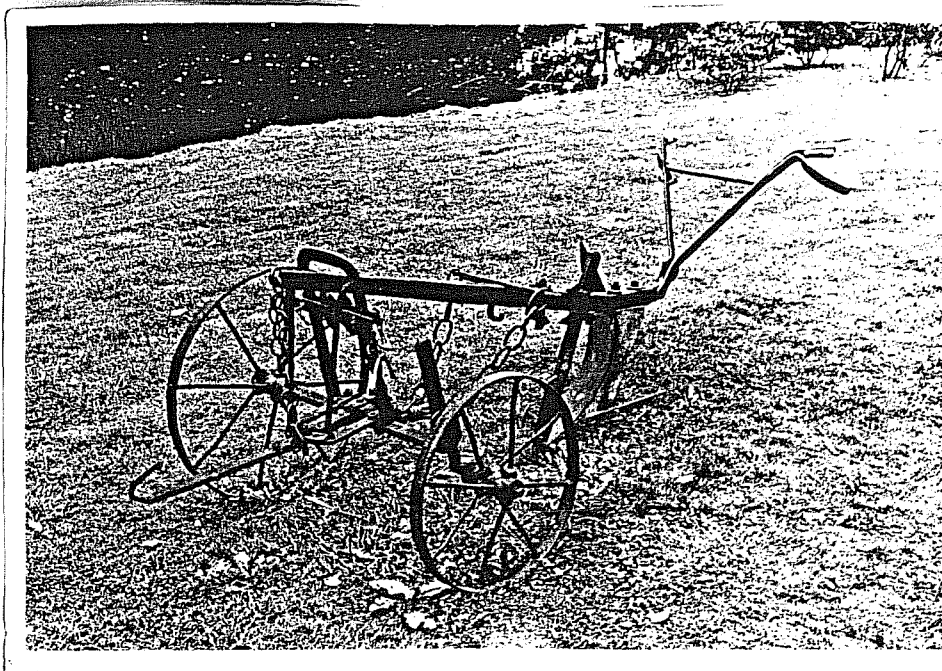

Ill. 44

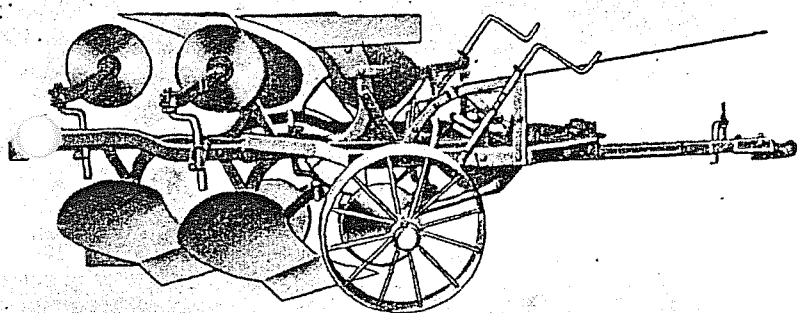

← Ill. 6

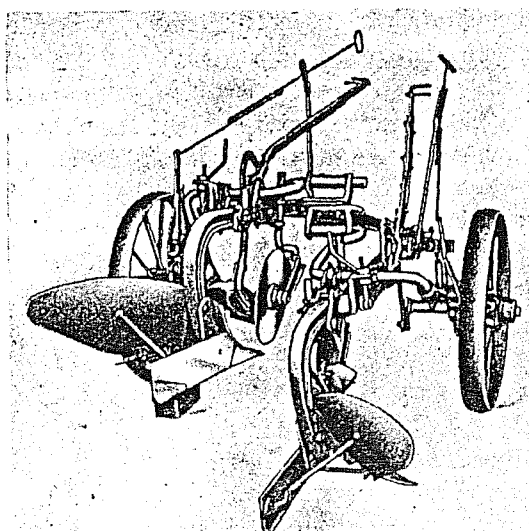
Ill. 7B ↓

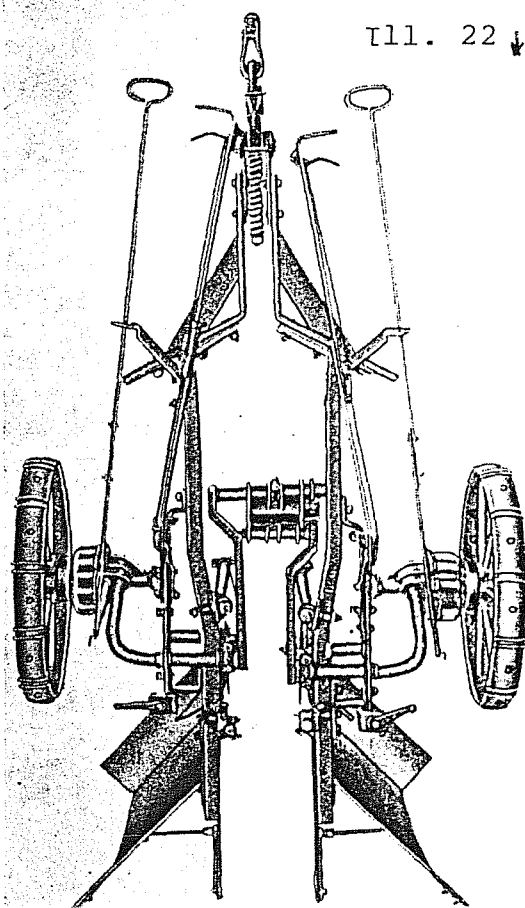
Ill. 21

Ill. 20 ↑

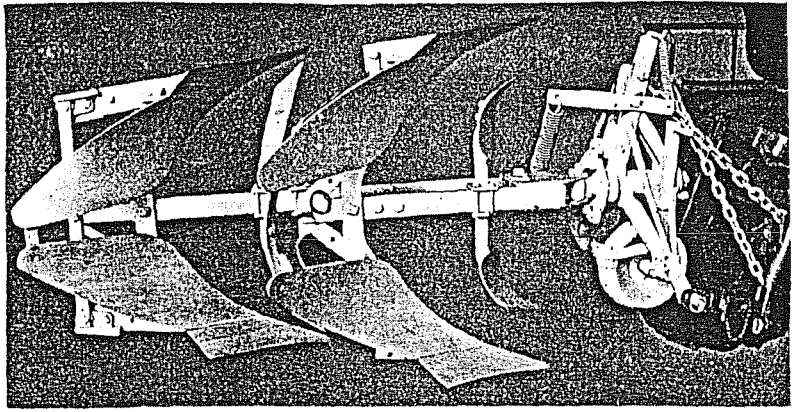
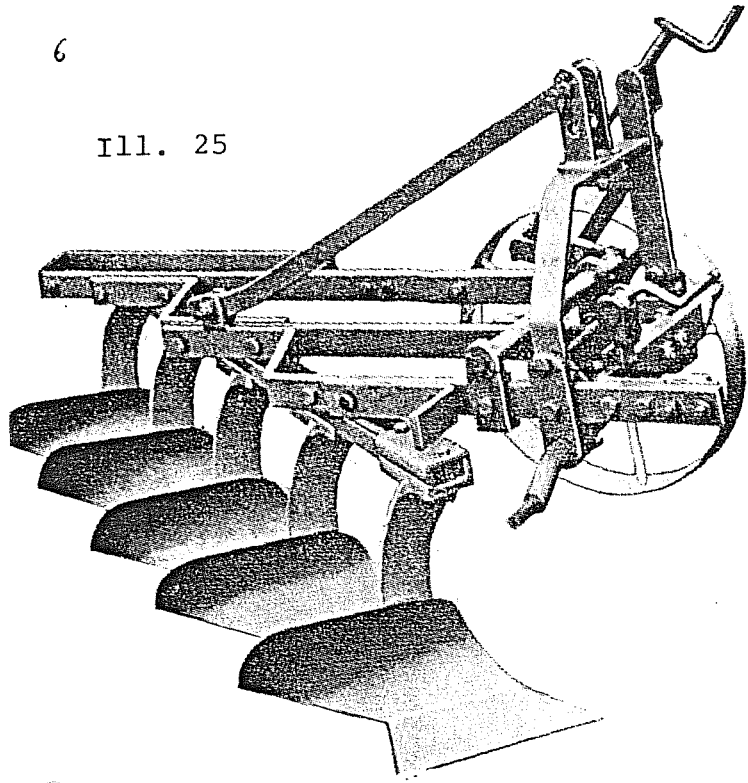

Ill. 23 →

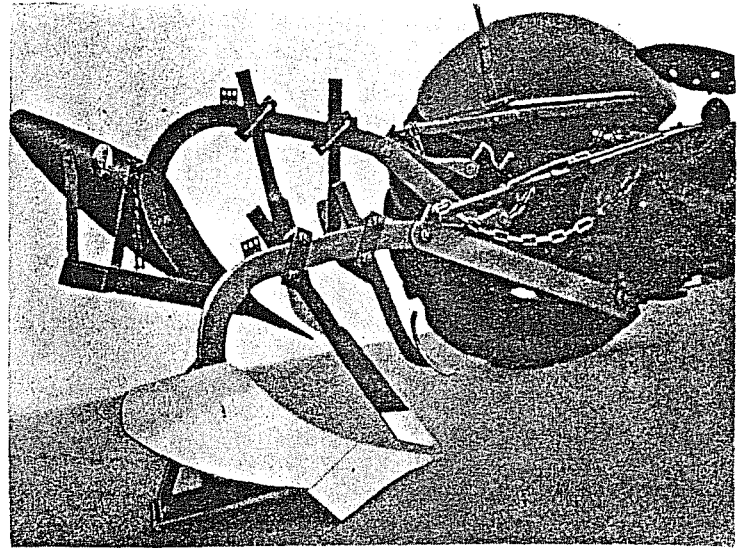

Ill. 22 ↓

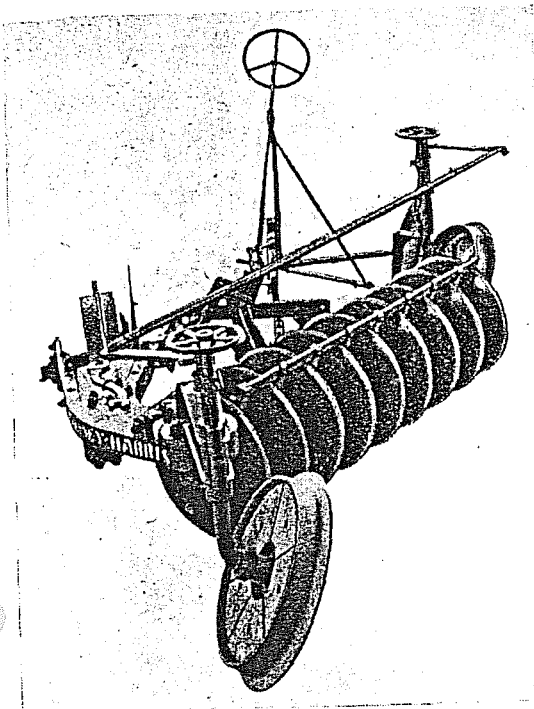
Ill. 25

Ill. 26

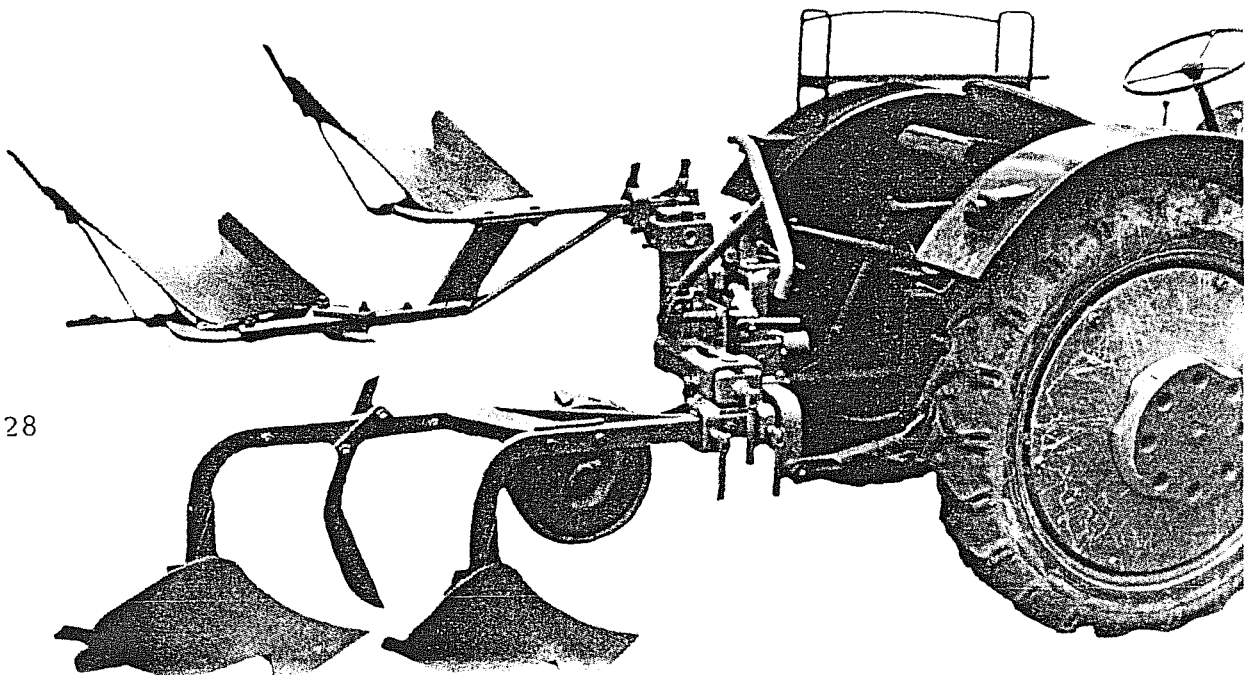

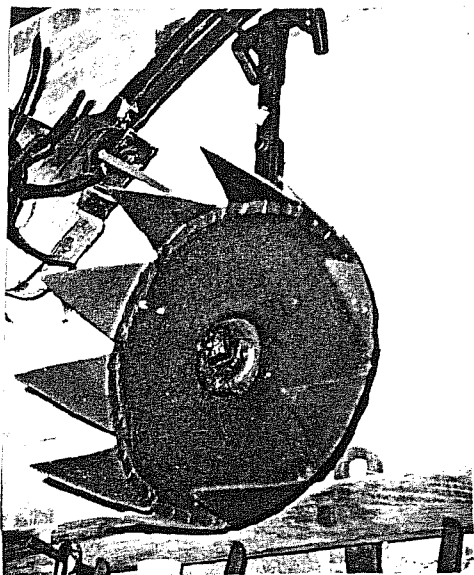
Ill. 27

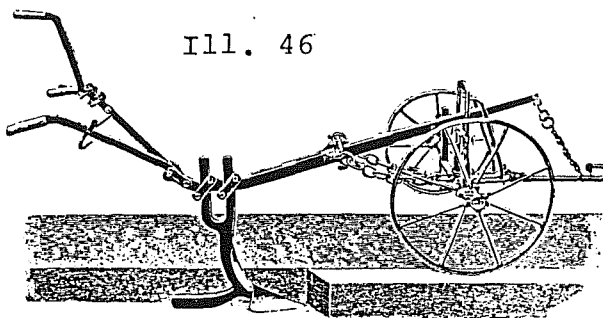
Ill. 29

Ill. 28

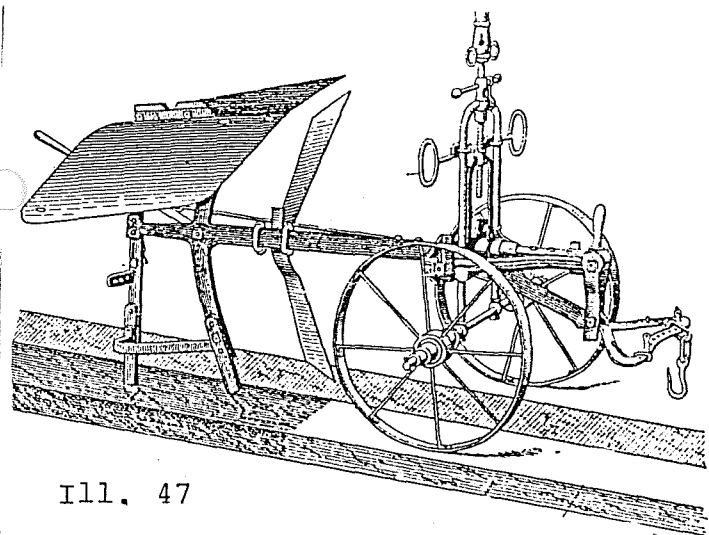

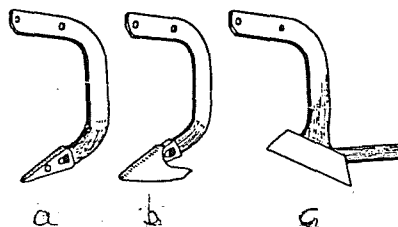
4
Ill. 34

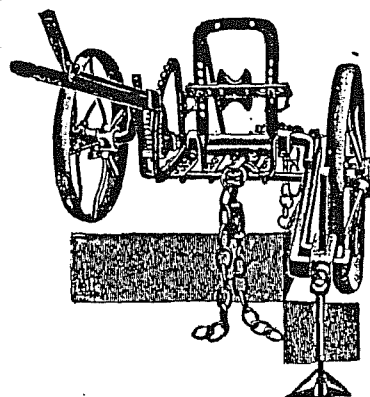
Ill. 46

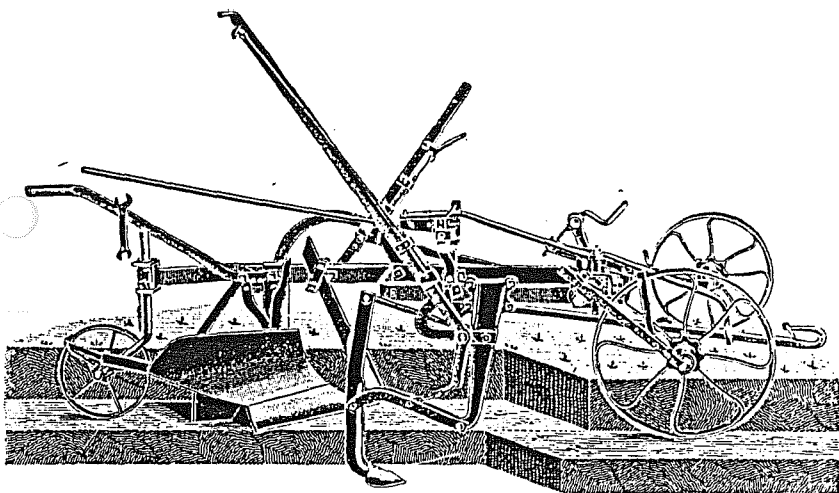
Ill. 47

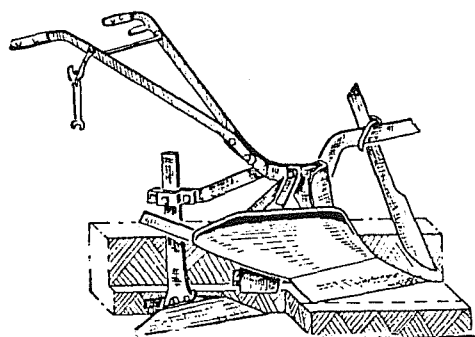
Ill. 48

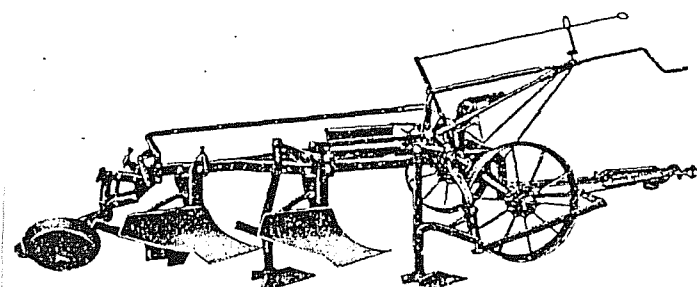
Ill. 49

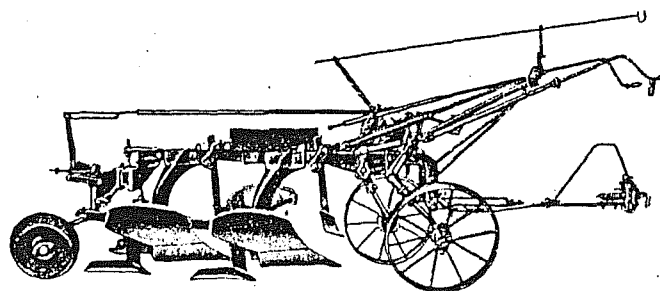
Ill. 50

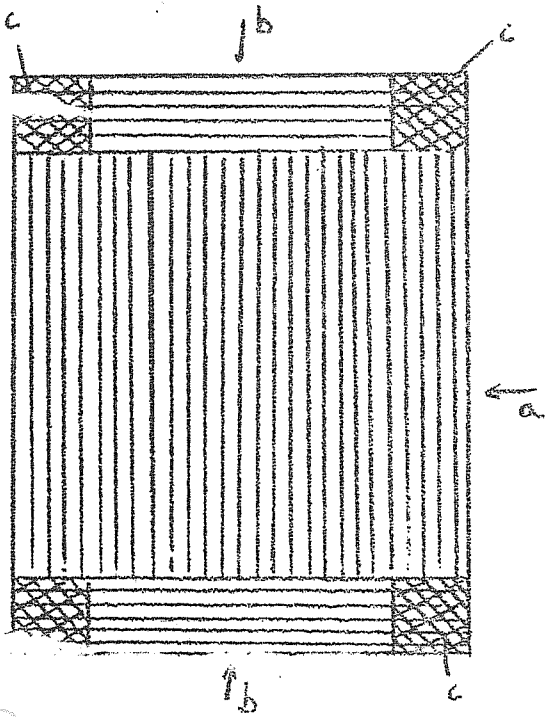
Ill. 51

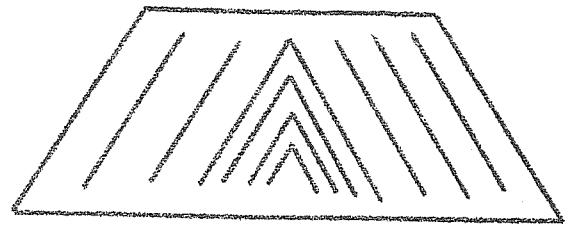
Ill. 52

Ill. 53

Ill. 54

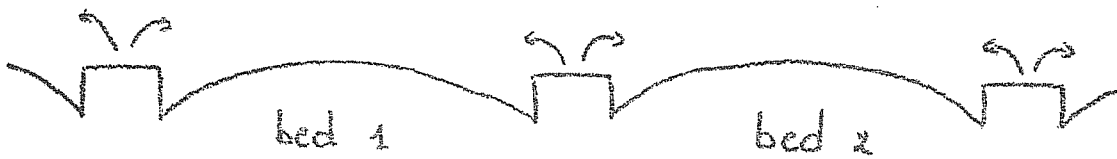
Ill. 55a

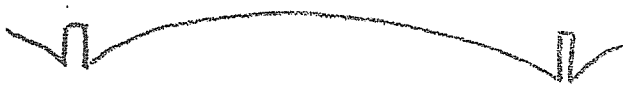
Ill. 55b

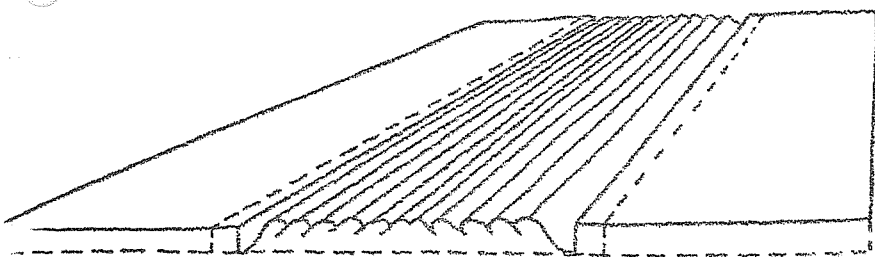
Ill. 56

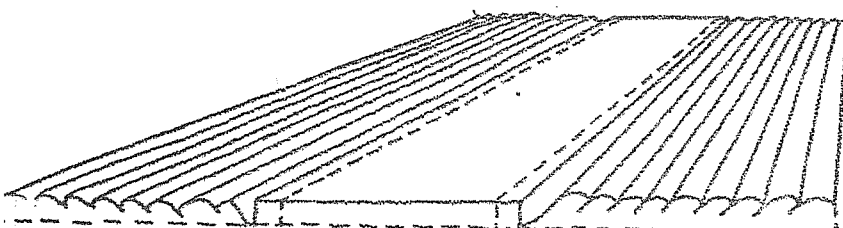
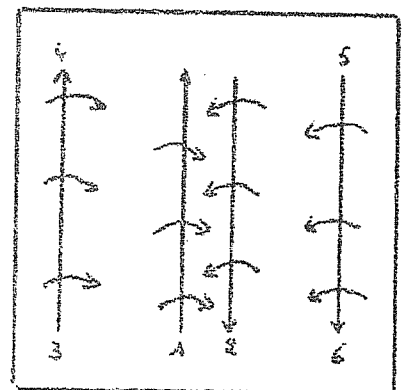
Ill. 57

Ill. 58

Ill. 59

Ill. 60

